

zemljišče, na katero zavezanec še ni prepisan (na pr. ako dotična razsodba izreče, da je toženec dolžan zavarovati tožiteljevo tirjatev na tako zemljišče), ali pa na kake pravice zavezanca, ki na zemljišči še niso vknjižene (na pr. na zavezančevo terjatev proti lastniku zemljišča iz dolžnega pisma, v katerem lastnik daje pravico vknjižbe zastavne pravice, vendar pa ta pravica še ni vknjižena), — sme zahtevajoči upnik, predlagajoč zajedno dotično listino, ki daje zavezancu pravico za dotično vknjižbo (torej v drugo navedenem slučaju dotično dolžno pismo), zahtevati vpis neposredno na svoje (zahtevajočega upnika) ime. Ako pa se vodi eksekucija na tako zemljišče v svrhu iztiranja tirjatve, onda dotični eksekucijski naslov zahtevajočemu upniku ne daje nikake pravice do zemljišča samega in torej on tudi ni upravičen prositi za vknjižbo lastninske pravice na ime zavezanca.

Po našem mnenju je v slučaju pod točko I. eksekucijo uvesti prav tako, kakor v slučaju pod II. 1), namreč po smislu §-ov 525., 528. eksek. r. tako, da se obligatorne pravice zavezančeve iz dotične listine (prisojila, razsodbe, kupne pogodbe) zarubijo, preodkazujejo v poteg, da se postavi skrbnik, proti kateremu se na to vodi oksekucija na dotično zemljišče.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Prodajalec je zavezan izknjižiti na prodanem zemljišču vknjižene in od kupca neprevzete dolgoe, to tudi tedaj, če se v to ne zaveže v kupni pogodbi izrečno.

Tožnica M. K. je zahtevala od toženke B. K. izbris nekaterih bremen na svojih zemljiščih. C. kr. okrožno sodišče v Celji je z razsodbo z dne 23. junija 1898 Cg. I. 75/98 — 7 ugodilo tožbeni zahtevi na podlagi nastopnega, bistvenega dejanskega stanu in iz nastopnih razlogov:

S kupno pogodbo z dne 19. januarja 1896 prodala je toženka svoja posestva vlož. št. 69. in 70. kat. obč. D. in vlož. št. 46. kat. obč. M. tožnici in njenemu tedanjemu ženinu, sedanjemu možu Fr. K. za kupnino 1400 gld. Kupca sta prevzela v svojo plačilno

zavezo terjatev občinske hranilnice v Gradci iz dolžnega pisma z dne 11. junija 1881 v tedanjem znesku 400 gld. in nevknjiženo terjatev posojilnice v Makolah po 100 gld. O drugih, na zemljiščih vknjiženih dolgovih takrat ni bilo govora, posebno jih pa kupca nista prevzela v plačilno obljubo. Na ta zemljišča sta bila oba kupca vsak na polovico prepisana.

S prepodajno pogodbo z dne 14. decembra 1897 je Fr. K. svojo polovico zemljišča izročil svoji ženi, tožnici za kupnino 428 gld. 90 kr. in se je zavezala tožnica plačati terjatev občinske hranilnice v Gradcu v ostanku 385 gld. z obrestmi vred in sicer na polovico po 208 gld. 50 kr., dalje nevknjiženo terjatev posojilnice v Makolah do polovice po 47 gld. in še nekaj drugih nevknjiženih terjatev. Tudi v tem pismu o drugih vknjiženih terjatvah ni bilo govora in posebno jih tožnica ni prevzela v plačilno obljubo.

V tožbi zahteva tožnica, da toženka izbriši vse ostale na prodanih zemljiščih vlož. št. 69. in 70. kat. obč. D. in vlož. št. 46. kat. obč. M. vknjižene terjatve, odnosno bremena.

Toženka je ugovarjala, da je zemljišča vlož. št. 69. in 70. kat. obč. D. in 46. kat. obč. M. kupil njen mož M. K. za kupnino 1274 gld. 77 kr., da je po smrti moževi ona prevzela napominana posestva na podlagi prisojila z dne 31. avgusta 1894, št. 4568 tako, da je vknjižila dedščine otrok po 302 gld. 71 kr. na prevzetih zemljiščih, da je ta zemljišča potem poslala tožnici in njenemu možu, da se pa nikdar ni zavezala vknjiženih dolgov, katerih kupca nista prevzela, izbrisati, da se torej izbris od nje terjati ne more.

Ugovarjala je dalje toženka, da je njen mož in prednik M. K. od vknjižene terjatve iz kupne pogodbe z dne 31. prosinca 1874 po 418 gld. prevzel le ostanek 93 gld. v plačilno obljubo in trdil, da je ta ostanek tudi plačal. Kar se tiče vknjiženih terjatev otrok iz prisojila z dne 31. avgusta 1894 omeni toženka, da teh terjatev ne more izbrisati, ker so dediči deloma še nedoletni in ker okrajno sodišče v R. ne dovoli izbrisa.

Priznано je, da tožnica in njen mož, ko sta kupila posestva, nista prevzela v plačilno obljubo vknjiženih terjatev, glede katerih se izknjižba zahteva.

V smislu §-a 928. obč. drž. zak. mora prodajalec ostanke in dolgove, ki so vknjiženi na prodanem zemljišču, zastopati. Iz te pravdne določbe že izhaja, da mora toženka dolgove, ki so vknji-

ženi na prodanih zemljiščih izknjižiti, oziroma izročiti za izbris prikladne pobotnice. Ni pa merodajno, se je li toženka zavezala izbrisati dolgove ali ne. Toženka se sicer sklicuje na določbo §-a 443 obč. drž. zak., češ, da kupec, ki prejemač zemljišča ni gledal v zemljiške knjige, mora za svojo malomarnost odgovoren biti. Res je, da prevzemnik mora zagovarjati bremena in dolgove na prevzetem zemljišču, toda le nasproti tretjim osebam; on je dolžan vknjižene terjatve, če jih tudi ni prevzel v plačilno obljubo, vendarle plačati zahtevajočim upnikom; ima pa potem pravico terjati odškodovanje od prodajalca. Nasproti prodajalcu pa ni moči trditi, da mora prevzemnik, ki ni gledal v zemljiške knjige, svojo malomarnost trpeti, nego mora prodajalec po smislu §-a 928. obč. drž. zak. vsakokrat za dolgove, od prevzemnika ne prevzete, odgovoren biti, jih plačati, oziroma prevzemnika odškodovati in pripomočke za izbris v zemljiških knjigah priskrbeti.

Na priziv toženke je c. kr. višje deželno sodišče v Gradci z odločbo z dne 20. oktobra 1898 B. II. 318/98—4 prizivu toženke ugodilo, predrugáčilo razsodbo prvega sodišča in tožbeno zahtevo zavrnilo.

Razlogi.

Dolžnost toženke, da bi morala v tožbi navedena vknjižena bremena izbrisati dati, ali pa izročiti tožnici potrebne pobotnice, se ne da v le-tem slučaju izvajati iz določbe §-a 928. obč. drž. zak., ker v to manjka v pogodbi z dne 19. januarija 1896, na čigar podlagi so prešla omenjena posestva na ime toženke in njenega moža, pogodbena podstava taki obvezanosti. Kajti omenjene pogodbe ni smatrati niti po imenu, niti po vsebini in smotru za kupno pogodbo in tudi sploh ne za čisto odplačno pogodbo, za katero edino veljajo zakonite določbe o evikciji. Pogodba od 19. januarija 1896 je po svoji bistveni vsebini prepodajna pogodba, ki je sicer v zvezi z protidolžnostmi na strani prevzemnikov (stanovalska pravica i. t. d.), koje pa vendar glede na nasprotno, v primeri s prepodanim premoženjem manjše dajatve ni moči smatrati za odplačno pogodbo. Ker pa hočejo stranke pri takih prepodajnih pogodbah, da prevzame prevzemnik le tiste dolžnosti, katere izrecno sam obljubi in zato tudi v pismo pogodbu sprejme, tedaj bi le-ta zahteva za izbris, oziroma izročitev pobotnic glede na zastavno-pravno zavarovanje tirjatev na tožničinih posestvih, ka-

terih nista tožnica in njen mož v že imenovani pogodbi prevzela v svojo plačilno obljubo, bila nasproti toženki le tedaj utemeljena, ako bi se bila le-ta v isti pogodbi ali pa z drugo obvezno izjavo v to izrecno zavezala. Takšne obvezne izjave ni tožnica trdila, nego ona utemeljuje svojo tožbeno zahtevo le s tem, da je toženka po zakonu dolžna zahtevane dolgove izbrisati dati, oziroma izročiti izbrisne izjave. Ali takšna zakonita obveznost se ne nahaja v pogodbi od 19. januarja 1896, če bi se jo tudi smatralo za kupno pogodbo. Ona stranka namreč, ki izroči, mora sicer v smislu zadnjega odstavka §-a 928. obč. drž. zak. dolgove in zaostanke ki so na predmetu pogodbe vknjiženi, zastopati, to se pravi, da mora zanje jamčiti. Toda iz bistva in smotra evikcijske dolžnosti izhaja, da se ta zaveza še le takrat vpoštevata, kadar je bil kupec na podstavi določbe §-a 943. obč. drž. zak. tožen na plačilo hipotek, kojih ni bil prevzel, in kadar jih je on res plačal, ker je moči šele v tem slučaju govoriti o kaki škodi, za katero je prodajalec po določbah §-a 923. in nasl. obč. drž. zak. odgovoren.

Vidno je torej, da je pogoj za tožbo kupca iz regresne pravice, snujoče se iz odgovornosti glede kake na kupljenem zemljišču zavarovane terjatve, ta, da je upnik že zahteval plačilo od kupca in da je le-ta v istini tudi že plačal. Ker pa v le-tem slučaju o tem ni govora in tega toženka sploh trdila ni, da so jo hipotekarni upniki na plačilo tožili in da je ona plačala, torej manjka prej imenovani pogoj za tožbo in lahko torej tudi ostane nerešeno, ali bi se mogel ta pogoj pri tem položaju sploh vresničiti in kedaj.

Tožbena zahteva je torej neutemeljena; prizivu je bilo ugoditi in tožbeno zahtevo zavrniti.

Na revizijo tožnice je c. kr. najvišje sodišče z odločbo z dne 28. decembra 1898 (Cg. I. 75/98—15) predrugačilo višjesodno razsodbo in obnovilo razsodbo okrožnega sodišča.

Razlogi.

Pogodba od 19. jan. 1896, s katero je toženka Martinu P. in njegovi sedaj tožeči ženi M. prodala posestva vl. št. 69. in 70. kat. obč. D. in 46. kat. obč. M. za kupnino 1400 gld., je brezdvomno odplačna in posebno tudi kupna pogodba, na katero je uporabljati določbe XXIV. poglavja II. dela obč. drž. zak. v popolni meri.

Niti to, da so pogodniki mati in sin, oziroma sinaha, niti to, da se je del kupnine vzel na račun dedinskega odpravka, ne more predrugačiti pogodbene kvalifikacije, kajti tukaj gre za singularno nasledstvo na podstavi pogodbe, nikakor pa ne za pravni prehod, in iz tega izhaja »eo ipso«, da mora prednica vse zaveze izpolniti iz svojega premoženja.

Če pa je tako, se ne da tožbena zahteva rešiti ne glede na določbo §-a 1061. v zvezi s §-om 1047. obč. drž. zak., a določba zavezuje prodajalca, da mora prodano posestvo kupcu izročiti v prosto posest. Te zaveze toženka ni izpolnila, ker je kupcema M. P. in tožnici, katera je v smislu daljnje pogodbe od 17. decembra 1897 tudi glede druge polovice posestev stopila v pravice svojega moža, izročila prodana zemljišča z vknjiženimi bremeni. Ta bremena pa že sama na sebi kupca proti zakonu zavirajo, da bi prosto posedovala kupljena zemljišča, ter njima kratijo pravico razpolaganja vsled zavez, katerih kupca nista prevzela. Ta bremena mora torej, kakor je prvi sodnik upravičeno poudarjal, v smislu §-a 928. obč. drž. zak. toženka zastopati; nasledki malomarnosti, katere mora prevzemnica sama trpeti, ne izključujejo odgovornosti toženke, ampak so le vzrok, da se zahteva ta odgovornost. Prav tako je brez pomena, se je li toženka zavezala izbrisati bremena, kojih tožnica ni prevzela, kajti ta zaveza je nastala iz pravnih razmer vsled pogodbe.

Ako toženka zavrača tožnico z njeno zahtevo na njene roditelje M. in J. P., je to neumestno; z roditelji ni prišla tožnica v nikakeršno pravno razmerje povodoma pridobitve kupljenih posestev, nego je glede rešitve njene tožbene zahteve navezana edino le na prednico, to je toženko. Očividno je torej, da je višje sodišče zavrnilo tožbeno zahtevo, ker je pravno napačno presojalo glavno stvar (§ 503. št. 4 civ. pr. r.). Izpodbijano rabsodbo je bilo torej predrugačiti in rabsodbo prve inštanca obnoviti.

b) Podsodnost za tožbo na pripoznanje ribarske pravice.

V pravni stvari tožitelj Ivana M. in tovarišev proti komendi velikonedeljski balije avstrijske nemškega viteškega reda, toženi na pripoznanje ribarske pravice tožitelj je c. k. r. okrajno sodišče v Ormožu po ustni razpravi v smislu §-a 239. in 261.

civ. pr. r. dne 10. decembra 1898. opr. št. C 17298—3 ugodilo ugovoru, da je sodišče nepristojno in obsodilo tožitelje v povračilo pravnih stroškov iz razlogov:

Sedež nemškega viteškega reda za balijo avstrijsko je na Dunaji, v Singerstr. 5. Z le-to tožbo se spravlja v veljavo ribarska pravica v javnih tekočih vodah, koder jo hoče tudi tožena stran. Ne išče se stvarna pravica do nepremičnine t. j. zemljišča, nego obligatorna pravica, četudi je ribarska pravica nepremična stvar. Takšne tožbe spadajo v splošno podsodnost po §-u 65. jur. n. Ribarske pravice v rekah: Žabnjak, Brajaga, Pesnica in Erjavica tudi ni moči smatrati za pravno razmerje, ki bi se nanašalo na gospodarjenje na posestvu velikonedeljskem (§ 87. jur. n.).

C. kr. okrožno sodišče v Mariboru je rekurzu tožiteljev s sklepom z dne 30. decembra 1898, opr. št. R 163/98—1 ugodilo in prvosodni sklep tako pre naredilo, da se odbije ugovor inkompetence naprošenega sodišča, toženca pa obsodi v povračilo pravnih stroškov obeh instanc.

Razlogi.

Tožitelji zahtevajo ribarsko pravico po javnih vodah, kakor je v tožbi razloženo. Takšna pravica je pa pripoznana stvarna pravica na nepremičnini po smislu §-a 307. obč. drž. zak. (glej repertorij izrekov c. kr. najvišjega sodišča). Ker nadalje javne vode, na katere se nanaša tozadevna ribarska pravica, neoporekano leže v okoliši naprošenega okrajnega sodišča in ker so dani pogoji §-ov 49. št. 1 in 58. jur. n., zato je okrajno sodišče v Ormožu pristojno po §-u 1. jur. n. in bilo je ugoditi rekurzu.

C. kr. najvišje sodišče je na revizijski rekurz komende s sklepom z dne 24. januarja 1899, št. 1088 potrdilo izpodbijani sklep rekurznega sodišča, ker je prav utemeljen glede na namen in obseg kompetenčnih, v §-u 81. jur. n. ustanovljenih določil.

c) Rubežen najemnin — dopustna.¹⁾

V eksekucijski stvari zahtevajočega upnika Franca K. proti zavezancu Francu P. radi 381 gld. je c. kr. okrajno sodišče v Ljubljani s sklepom z dne 14. januarja 1899 opr. št. E

¹⁾ Glej nasprotno stališče na str. 49. let. »Slov. Pr.«

131/99—1 dovolilo izvršilo z rubežnijo in preodkazom več zavezančevih najemninskih tirjatev v skupnem znesku 128 gld. 25 kr.

Na zavezančev rekurz je c. kr. deželno sodišče v Ljubljani s sklepom z dne 27. januarja 1899 opr. št. R 20/90—3 premenilo izpodbijani sklep prvega sodišča in odbilo predlog zahtevajočega upnika iz razlogov:

Rekurzu je bilo ugoditi, ker izpodbijani sklep v zakonu ni utemeljen. Zvršilo na užitke in dohodke zavezančeve iz nepremičnin je vsekakor dopustno, toda po §-u 97. eks. r. načeloma le po prisilni upravi, ne pa z rubežnijo posamičnih užitkov in dohodkov, kakor posebno najemnin. To je tudi prav naravno ne glede na določbo §-a 97. ibid. že zgolj iz gospodarskoekonomičnih ozirov. Izpodbijani sklep je bilo torej treba premeniti in eksekucijski predlog odbiti.

C. kr. najvišje sodišče je na revizijski rekurz zahtevajočega upnika s sklepom z dne 28. februarja 1899 predrugučilo izpodbijani sklep rekurznega sodišča in obnovilo sklep okrajnega sodišča iz naslednjih razlogov:

Imovina zavezančeva, katera je zadeta z rubežnijo in preodkazom, je v tem slučaju določena denarna tirjatev njegova, katera je podvržena zasegi po §-ih 294. in nasl. eks. reda. Če je pa ta tirjatev nekak dohodek iz nepremičnine, ne more to biti povod, da se napotuje na prisilno upravo, ker z jedne strani ne gre za to, da bi se trajno pritegnili bodoči dohodki, v kar bi pač treba bilo uprave, z druge strani pa so po določbah o učinku uvedbe prisilne uprave (§-i 103. in 104. eks. r.) in o prejemanji upravnih dohodkov (§ 119. 2. in 3. odst. leg. cit.) vzete v poštev že prej pridobljene pravice. In če se izpodbijani sklep rekurznega sodišča snuje iz misli, da bi zaprošeno prisilno izvršilo bilo protivno splošnim narodnogospodarskim koristim, tedaj je pa uvaževati, da eksekucija velja samo za najemnine, ki zapadejo v določeni čas, in da sploh dolžnika, dokler ne pride vmes kaka druga odredba zavarovanja, prav nič ne ovira pri vporabljanju dohodkov, da torej dolжник tudi lahko porabi dohodke v namene, ki nimajo ničesar opraviti z gospodarskimi koristmi. Sicer pa, če se zgodi kaka zloraba, je prosto soupravičencem, da svoje pravice varujejo in torej sami uvedo prisilno upravo. Uradoma pa ne gre ozirati se na takšne pravice, kedar se rešuje, kakor tukaj, prošnja po §-u 54. eks. reda instruirana.

d) K praksi pri odmeri stroškov.

I.

C. kr. deželno sodišče v Ljubljani kakor rekurzo sodišče je v izvršilni stvari Marije K. proti Francetu G. radi 1290 gld. vsled rekurza Marije K. zoper sklep c. kr. okr. sodišča v Ljubljani z dne 8. januarja 1899 opr. št. 29/99—1 v nejavni seji storilo nejavni sklep z dne 8. februarja 1899, opr. št. R 21/99—1: Rekurzu se ne ugotovi, a sklep sodišča prve stopinje, v kolikor je izpodbijan, se potrdi, v drugem pa pusti nedotaknen; stroške rekurza mora Marija K. trpeti sama.

Razlogi.

Zahtevajoča upnica se pritožuje radi tega, ker jej je prvi sodnik, rešujoč nje izvršilni predlog za dovolitev izvršila potom rubežni in shrambe zavezančevih premičnin določil stroške le v znesku 2 gld. 15 kr., kolikor bi bili višji, ako bi se bil ta predlog združil s predlogom za izvršilno dražbo zavezančevega zemljišča — in zahteva, naj se jej odmerijo stroški dotičnega samostalnega predloga ne glede na drugi tudi samostalno stavljeni predlog za izvršilno dražbo zemljišča, ker ni zapovedano nikjer v zakonu, da bi se taki predlogi morali združevati in ker v le-tem slučaju taka združitev različnih predlogov niti umestna ni bila.

Iz predloženih spisov je razvidno, da sta bili vlogi, v katerih predlaga zahtevajoča upnica dovolitev izvršila proti zavezancu, pri izvršilnem sodišču dne 5. januarja 1899 ob jednem vloženi in da se opirata na jeden in isti izvršilni naslov; datovana je res vloga, v kateri se predlaga dovolitev dražbe zavezančevega zemljišča, z dnem 28. decembra 1898, ona za dovolitev izvršila na premičnine pa z dnem 3. januarja 1899, in zahtevajoča upnica trdi, da s početka ni mislila prositi izvršila na zavezančeve premičnine, nego, da je svojemu zastopniku še le potem, ko je bila vloga z dne 28. decembra 1899 že na čisto prepisana, naročila, naj prosi tudi dovolitve izvršila na premičnine.

Po §-u 74. eks. r. je zahtevajočemu upniku povrniti le one stroške, ki so potrebni za uresničbo pravice; kateri stroški so potrebni, določi sodišče, skrbno pretehtavši vse okoliščine; pri tem je posebno uvaževati tudi določila §-ov 18. in 19. min. ukaza z dne

11. decembra 1897, št. 293 drž. zak., po katerih je tudi v izvršilnem postopanju pravne spise samo tedaj posebej nagraditi, kedar jih ni moči združiti z drugimi pravnimi spisi, ali pa če sodišče spozna, da je njih ločena podaja potrebna ali vsaj primerna.

V le-tem slučaju je bilo primerno in umestno združiti vse izvršilne predloge proti zavezancu v jedni in isti vlogi, in videti ni nikake potrebe ločiti jih in staviti v posebnih vlogah, in to tudi tedaj ne, če bi bila zahtevajoča upnica res še le potem, ko je bila vloga z dne 18. decembra 1898 že na čisto prepisana, uvidela potrebo, prositi tudi izvršila na zavezančeve premičnine, kajti lahko je bilo dotični predlog uvrstiti ali pristaviti tudi v prvi že na čisto pisani vlogi.

Prvi sodnik je torej pravilno ravnal, ko je smatral stroške vloge z dne 3. januarja 1899 za nepotrebne, in je za to vlogo odmeril le toliko pristojbino, katera bi šla zahtevajoči upnici pri združitvi teh predlogov v jednom spisu. Zategadelj je bilo sklep sodišča prve stopinje, kolikor je izpodbijan, potrditi, v ostalem pa pustiti nedotaknjena.

Izrek o stroških opira se na določilo §-a 74. eks. r., ker je bil rekurz brezuspešen in torej tudi njegovih stroškov ni moči prištevati onim potrebnim stroškom, katere je zavezanec povrniti dolžan.

II.

C. kr. deželno sodišče v Ljubljani kakor rekurzno sodišče je v izvršilni stvari Franceta Gr. proti Francetu Go. radi 400 gld. vsled rekurza Franceta Gr. zoper sklep c. kr. okrajnega sodišča v Ljubljani z dne 14. januarja 1899, opr. št. E 102/99—2 v nejavni seji storilo nastopni sklep z dne 8. februarja 1898, opr. št. R 30/99—4: Rekurzu se ne ugodi in sklep sodišča prve stopinje, kolikor je izpodbijan, se potrdi, v drugem pa pusti nedotaknjen. Stroške rekurza mora Fran Gr. trpeti sam.

Razlogi.

Zahtevajoči upnik Franc Gr. se pritožuje zoper sklep prvega sodnika z dne 14. januarja 1899 jedino radi tega, ker mu ni odmeril in prisodil v vlogi z dne 9. januarja 1899 zabeležene

pristojbine od prošnje za zemljejknjižni izpisek v znesku 2 gld. 75 kr. oziroma, kakor popravlja v rekurzu, 2 gld. 50 kr., kateri znesek da mu gre po odvetniški tarifi A št. 6.

Rekurz ni utemeljen, kajti naročila zemljejknjižnih izpiskov pri sodiščih na sedežu odvetnika spadajo med one posle, katere je nagraditi po določilu A št. 14 odvetniške tarife, in prvi sodnik je za to naročitev pravilno odmeril 75 kr., ker ni misliti, da se je za ta opravek porabilo več, nego pol ure. Ako je torej zahtevajoči upnik s posebno vlogo prosil za zemljejknjižni izpisek in ako on od te vloge zahteva v smislu odvetniške tarife A št. 6 nagrado 2 gld. 50 kr., treba reči, da ti višji stroški niso bili potrebni za uresničbo pravice; po določilu §-a 74. eks. r. pa je zahtevajočemu upniku povrniti le za uresničbo pravice potrebne stroške, katerih potrebnost določi sodišče, skrbno pretehtavši vse okolnosti.

Po vsej pravici je torej prvi sodnik črtal te višje stroške kakor nepotrebne in zahtevajočemu upniku odmeril samo nagrado v smislu odvetniške tarife A št. 14 v nesku 75 kr. Radi tega je bilo potrditi izpodbijani sklep sodišča prve stopinje v tem oziru, dočim ostane isti sklep v drugem nedotaknjen, ker ni izpodbijan.

Stroške brezuspešnega rekurza mora rekurent trpeti sam, ker teh stroškov ni moči prištevati onim potrebnim stroškom zvršilnega postopanja, katere je po predpisu §-a 74. eks. reda povrniti zahtevajočemu upniku.

Kazensko pravo.

a) Sodišče je tudi po že pravomočni obsodbi obtoženca nasledujoče oblastvo v smislu §-a 214. kaz. zak.

(Kas. razsodba od 16. septembra 1898. I. št. 8453.).

Ferdo, Jakob, Marija in Jelica P. so potolkli svojega žlahtnika Ivana R. in so bili zato obsojeni po §-u 157. kaz. zak. Po pravomočnosti razsodbe, a prej nego so obsojenci nastopili kazen, se je oglasil Ivan R. na državnem pravdništvu, ter se je sam ovadil, da je v pravdi zoper rečene obsojence krivo pričal, češ, da ga niso oni ranili, nego da se je sam poškodoval, ko je, držeč nož v roki, po naključju pal na tla. Državni pravdnik je predlagal ka-

zensko preganjanje Ivana R. radi krivega pričanja. Zaslišan kakor obdolženec pa je Ivan R. preklical svojo ovadbo in vnovič potrdil, da so bila njegova izpovedanja v prejšnji pravdi resnična. Državni pravdnik ga je za to obtožil radi zločina potuhe prikrivanjem po §-u 214. kaz. zak. Sodeče sodišče pa je Ivana R. oprostilo obtožbe, češ, da po pravomočnem krivdoreku ne more biti več govora o prikrivanji hudodelstva ali storivca, ter da za to manjkajo objektivni znaki zločina po §-u 214. kaz. zak.

Na pritožbo ničnosti, oprto na § 281. št. 9 a) kaz. pr. r. je kasacijsko sodišče obtoženca krivim proglasilo v zmislu obtožbe, obrazloživši tako-le svoje pravno mnenje: S svojo samoovadbo je obtoženec nedvomno nameraval pripomoči obsojencem pôtém obnovenja postopanja, katero je Jelica P. takoj potem istinito zaprosila. Vsled krivične svoje samoovadbe pa je obtoženec tekom obnovne preiskave oviral zasledenje storivcev in obtežkočil poizvedbe. Njegova ovadba je bila vsekakor prikladna provzročiti oprostitev obsojencev od prisojene jim kazni. Toda z razsodbo še ni dovršeno kazensko postopanje. Razsodba ne zaglavlja naloge kazenskega sodnika. Le-temu je še za izvršitev kazni skrbeti. Če se obsojenec skrije, mora ga iskati, a če mu dovoli obnovno postopanje, začne zoper njega novo preiskavo. Zato je kazensko sodišče zasledujoče oblastvo celó do izvršitve prisojene kazni.

Filik.

b) Nemogoča storitev ne more biti predmet izsilovanja.

(Kas. razsodba od 10. januarja 1899. I. št. 17434 od 1898. I.).

Katica K., mlada in lepa žena, je povabila na Martinovo družino S., tri možke in eno žensko, na večerjo. Kmalu po večerji je začelo vse povablence v trebuhu ščipati in vzlasti na potu domov jim je bilo jako slabo. Najslabše pa se je godilo 22letnemu Martinu S., čilemu fantu, lepe postave; njega je začela mrzlica tresti, obležal je in prav nevarno obolel. Toda okréval je čez teden dnij. Povabljeni in njihovi sorodniki in prijatelji so si zabili v glavo, da je Katica Martina zagovorila. Zato so jo povabili v svojo hišo in baš Martin S. in njegov stric Luka so jo tja pripeljali. Komaj je bila Katica vstopila v hišo, obskočili so jo Dreja, Luka, Martin in Marjana S., jo zgrabili za vrat in za lase, jo grdili

in sramotili, jej sponašali, da je »copernica«, da je Martina S. zagovorila, da ga mora razgovoriti, sicer da jo ubijejo, da jo živo pokopljejo; udrihali so po nji neusmiljeno, jo cebali in pehali; a o pravem času sta došli dve osebi, ki sta Katico rešili iz opasnega položaja.

Državni pravdnik je obtožil napadavce po §-u 93. kaz. zak., spoznavno sodišče pa jih je krivimi proglasilo hudodelstva izsilovanja po §-u 98. a. b. kaz. zak.

Pritožba ničnosti obtožencev je bila oprta mej drugim tudi na § 281. št. 10. kaz. pr. r. Kasacijsko sodišče jej je ugodilo, izpodbijano razsodbo razveljavilo in kazensko pravdo vrnilo razpravnemu sodišču v novo razsojenje, a to iz tehle uvaževanj: Pritoževalci prav pravijo, da je bilo obtoženo dejanje samo pravno-pomotno uvrščeno pod § 98. kaz. zak. Kajti izsilovanje ni možno brez poseganja v tuje pravice. Storitev, dopustitev ali opustitev pa, ki se komu izsiluje, mora imeti kako zasebnopravno vrednost, kračenje kake posebne pravice, ter mora biti mogoča in izvršljiva. Le-teh predlogov pa gotovo ni v našem slučaju, ker pač nikdo več ne veruje na »copernice«, niti si more domišljati, da je moči koga zagovoriti in razgovoriti. Zato o izsilovanji niti govora biti ne more. Obtoženo dejanje more pa vstanavljati učin §-a 99., odnosno §-a 93. kaz. z. A v tej smeri pomanjkujejo ona utrjenja, ki so potrebna v pravo uporabo zakona. Za uporabo §-a 99. kaz. zak. vzlasti ni dokazano, so li obtoženci nameravali spraviti Katico K. v strah in nemir, in so li vedeli, da je bilo njihovo postopanje sposobno povzročiti takovo stanje, ki presega v §-u 98. kaz. zak. napominano »opravičeno bojazen«. Uporabi § 93. kaz. zak. pa je napoti okolščina, da je sodni dvor izključil namen omejiti osebno prostost, vsekakor zgolj vsled krivega mnenja, da je za le-to hudodelstvo potrebna dalj časa trajajoča in popolna odtegnitev osebne prostosti, na pr. vezanjem, zapiranjem. Razsodbeni razlogi poudarjajo tudi, da so obtoženci samó iz črtenja ravnali; no, nagib dejanja ni odločilen. Obtoženo dejanje torej ni še vsestranski razmotano in ugotovljeno, ter ni moči stvari za pravo uporabo zakona presoditi (§ 288. št. 3 kaz. pr. r.), ako ne, da se v navedeni smeri vnovič razpravlja in vse potrebno utrdi.

Fitik.

c) Pojma „upnik“ po §-u 1. zakona o brezuspešnji prisilnih izvršil ni tolmačiti samó v civilno-pravnem smislu. Izraz „preteče“ izvršilo je širši nego „započeto“ izvršilo.

(Kas. razs. od 13. januarja 1899. l. št. 14888 iz 1898. l.)

Šime O. in Stipe L. sta utihotapila s Hrvaškega na Štajersko ob času vvozne prepovedi 12 prascev. Žandarmi so ju zasačili in jima prasce odvzeli, a okrajno glavarstvo je le-te oddalo županstvu v začasno varstvo. Župan je spravil zasežene prasce s svojimi vred v svoj hlev. Toda že prvo noč so mu jih tedaj neznaní zlikovci iz hleva izgnali in ni se posrečilo zaslediti ne zlikovcev, ne prascev. Šime O. in Stipe L. sta bila kaznovana radi pregreška po §-ih 5. in 45. zak. od 29. februarja 1880. l. št. 35. drž. zak., odnosno zak. od 24. maja 1882. l. št. 51. drž. zak. Črez leto dnij pa so žandarmi pozvedeli, da sta bila ravno ona dva odgnala prasce iz županovega hleva. Prganjana zopet radi tatvine, ju je razpravno sodišče krivima proglasilo po §-u 1. zakona od 25. maja 1883. l. št. 78. drž. zak.

Proti le-temu krivdoreku sta obtoženca prigovarjala po §-u 281. odst. 10. kaz. pr. r., češ, da še ni bil proglašen zapad prascev, izročenih županu samó v začasno varstvo, ter da zato ne more biti govora niti o razmerji med dolžnikom in upnikom, niti o »započetem« prisilnem izvršilu; obtoženo dejanje da spada k večjemu pod § 3. zak. od 25. maja 1883. l. št. 78. drž. zak.

Temu mnenju pa ni najti v zakonu prave podloge, in zato je odbiti ničnostno pritožbo.

Prigovoru, da v letem slučaju ne obstaja razmerje med dolžnikom in upnikom, je pripomniti, da pojma »upnik« v smislu zakona od 25. maja 1883. l. št. 78. drž. zak. ni tolmačiti zgol v civilno-pravnem pomenu. Le-ta zakon ga rabi temveč brez ozira na obstoječe pravno razmerje in na naravo zahteve. »Upnik« označuje ne samo tirjavca v smislu obligacijskega (zaveznega) prava, nego vsacega, čigar zasebna ali javna, obligacijska ali stvarna pravica more biti poravnana državnim prisilnim izvršilom v zavezančevo premoženje. Naslov upnikove pravice more biti ne samó zasebne, nego tudi državno-pravne narave. Poprejšnjega pravnega razmerja med upnikom in dolžnikom niti ni treba. Zato

fiskusu ni moči odrekati svojstva upnika v smislu napominanega zakona, kajti kazensko oblastvo bi bilo vprašavne prasce proglasilo zapadlimi po § 46. zakona o živinskih kužnih boleznih, a po § 47. istega zakona bi bilo pripadlo državnemu zakladu skupilo za zapadle prasce. Temu ne zadeva prav nič to, da še ni bil oblastveno potrjen in proglašen zapad prascev, v čigar varnost so bili le-ti zaseženi in dani županu v varstvo. Kajti zakon ščiti upnika ne samo v eksekutivnem (pravem) prisilnem zvršilu, nego tudi v zvršilu za zagotovilo in v vsch, letó pripravljajočih in njegovo zvršitev zagotavljajočih oblastvenih odredbah.

Gledé znaka »započetega prisilnega zvršila« pa je uvažiti, da zakon ščiti upnika že o pretečem prisilnem zvršilu. Pojem »pretečega« je pa širši nego oni »započetega« prisilnega zvršila, ker vsako započeto zvršilo je preteče, ne pa obratno. Zvršilo pa je započeto takoj, ko upnik stori prvi eksekutivni korak. Zaseženje prascev je bilo nedvomno eksekutivni korak, zato obstaja znak započtega prisilnega zvršila.

Neosnovana je tudi pritožbina trditev, da obtoženo dejanje znači samo prestopok §-a 3. zakona od 25. maja 1883. l. št. 18 drž. zak. Kajti le-ta paragraf ne ščiti v prvi vrsti in neposredno prisilnega zvršila, temveč stanje, ustanovljeno z oblastveno odredbo. Odvzetjem zasežene stvari namerava storivec v le-tem slučaju zgolj vtesniti oblastvu mogočnost razpolaganja, obrezuspešiti stanje, oblastveno napravljeno. Če pa namen presega to mejo, morda stvar za zmerom odvzeti, ali jo poškodovati, onda se prestopok druží (steka) s tatvino ali hudobnim poškodovanjem, a če meri na brezuspešenje upnikovega izplačila, onda obstaja pregrešek po §-u 1. l. c. Vsekakor je moči odvzeti s takovim namenom tudi zasežene stvari ter zakriviti istočasno pregrešek po §-u 1. in prestopok po §-u 3. rečenega zakona. Toda v takem slučaju je uporabiti po splošnih pravilih §-ov 34. in 257. kaz. zak. samo § 1. napominanega zakona. Rzsodba pa je utrdila, da sta obtoženca nameravala obrezuspešiti izplačilo fiskusovega zahtevka s skupilom prascev, ter je zato prav uporabila § 1. zakona od 25. maja 1883. l. št. 78. drž. zak.

Fitik.

